

Regelverk for tilrettelegging i skolen pr januar 2020

Informasjon laget til kurs for foreldre til barn med sjeldne diagnoser i regi av TRS kompetansesenter for sjeldne diagnoser januar 2020, på Frambu.

Hvilke muligheter finnes og hvem har ansvar for hva? Regelverket for hvem som har ansvar for tilrettelegging i skolen (Opplæringsloven og NAVs regelverk (folketrygdloven)) er innfløkt og endrer seg stadig.

Stort sett finner hjem, skole og kommune gode løsninger i fellesskap, Samarbeid med skolen og lokal ergo/ fysioterapeut, i forhold til hva som er aktuell tilrettelegging for deres barn og hva gjeldende regelverk er til enhver tid. Noen ganger kan det være en hjelp å vite hvor man kan finne regelverk, her er en oversikt over regelverk på områder TRS erfarer kan være aktuelle.

Nedenfor beskrives gjeldende regelverk for noen områder:

1. Tilrettelegging av skolebygning
2. Tilrettelegging av sittestilling (stol og pult)
3. Datautstyr til skolebruk
4. Tekniske hjelpemidler
 - 4.1 Småhjelpemidler
 - 4.2 Ortopediske hjelpemidler.
5. Regelverk for tilrettelegging i skolen for barn og unge med særskilte behov
6. Skoleskyss
7. Utgifter til skoleturer med mer
8. Leirskole og evt behov for assistent

1. Tilrettelegging av skolebygninger

”Ansvaret for at skolebygninger og miljøet for øvrig er tilpasset de funksjonshemmede skal hvile på henholdsvis kommuner og fylkeskommuner. Lærestedet skal være tilgjengelig. Her må skolen besørge god atkomst ved å montere for eksempel dørterskler, døråpnere, handikoptolett/ spesialtolett og lignende. I denne sammenheng er det naturlig å henvise til plan- og bygningsloven, der skolebygg regnes som publikumsbygg med tilhørende bygningsmessige krav”.

Kilde: [Rundskriv til folketrygdloven kap. 10: Stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet](#)

Se også: [Barn og unge med habiliteringsbehov – samarbeid mellom helse og utdanningssektoren og utdanningssektoren. Veileder fra helsedirektoratet 2015, kapittel 2 sentrale prinsipper side 10.](#)

2. Tilrettelegging av pult og stol

[Veilederen til opplæringslova kapittel 9a](#) fremhever at skolen har ansvar for å tilrettelegge skoleforholdene både med utstyr, inventar og læremiddel, slik at enhver, også funksjonshemmede, skal kunne ta imot og ta del i undervisningen. Elevenes arbeidsplass skal være slik at den ikke gir eleven skader eller plager i skjelett, muskler eller sanseapparat, og at den ikke hindrer elevens læring. Aktuelle forhold her kan være den ergonomiske utformingen og tilpasningen av stolen og lesepulten.

I avgjørelsen av om ansvaret faller inn under skolen eller folketrygden er det viktig å foreta en sondring mellom ulike nivå av tilrettelegging eller tilpasninger. Tre nivåer av tilrettelegging kan synliggjøres slik:

1. *Ordinært utstyr* – skolens ansvar (eksempelvis vanlige bord og stoler).
2. *Standard utstyr* med tilpasningsmuligheter – skolens ansvar (eksempelvis enkle kontorstoler med armlener og reguleringsmuligheter for sete og rygg, høyderegulerbart bord og lignende).
3. *Spesialutstyr/ ergonomiske* tilpasninger av noe mer omfattende karakter og som det er urimelig at skolen har ansvar for – folketrygdens ansvar (eksempelvis der utstyret er tilpasset i en slik grad at det ikke kan brukes av andre elever eller at tilpasningene må anses overflødige ut fra øvrige elevers behov).»

For eksempel behov for fotbrett, vinkeljustering av sete, brems for å unngå fall i forflytninger, individuelt regulerbare armlen, spesialtilpasning av rygg og evt nakkestøtte, behov for elektrisk hev senk av setehøyde osv.

Kilde: : [Rundskriv til folketrygdloven kap. 10: Stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet](#)

3. PC til skolebruk

Hvis barnet har spesifikke lese og skrivevansker kan NAV gi tilskudd til vanlig PC / laptop til skolarbeid.

«Dersom barnet har spesifikke lese- og skrivevansker og har et dokumentert behov for PC eller nettbrett til skolearbeid i grunnskolen, kan du få et tilskudd på 3 200 kroner til kjøp av PC eller nettbrett. Dokumentasjonen må være signert av PP-tjenesten, logoped eller lignende.

Kontaktpersonen ved skolen må bekrefte at PC eller nettbrett skal inngå i det pedagogiske opplegget ved skolen. I begrunnelsen for søknaden skal det gis en generell beskrivelse av undervisningen, og hvorfor det er nødvendig med datahjelpemidler. Det skal oppgis et navn på oppfølgingsansvarlig.»

Tilskudd til datautstyr kan gis til elever i *grunnskolen* med spesifikke lese- og skrivevansker, som dysleksi. PP-tjenesten, logoped eller lignende må dokumentere at det er et særskilt behov for PC. Begrepene «Spesifikke lese- og skrivevansker» og «dysleksi» blir brukt om hverandre. Det er ikke et krav til at en dysleksidiagnose er eksplisitt uttalt, så lenge det er dokumentert at det foreligger spesifikke lese- og skrivevansker. Ved spesifikke lese- og skrivevansker er det lese- og skrivevansken i seg selv som er hovedproblemet, i motsetning til generelle lese- og skrivevansker der vanskene har sitt opphav i noe annet. Det kan være konsentrasjon, atferdsvansker, forsinket språkutvikling, motorikk, redusert kognisjon/evne eller andre sykdommer.

Elever som har behov for datautstyr av andre grunner enn spesifikke lese- og skrivevansker, skal fortsatt få dekket dette av skolemyndighetene.

Kilde: NAV <https://www.nav.no/no/person/hjelpemidler/hva-har-du-vansker-med/lese-og-skrive#chapter-1>

[Nav – rundskriv til folketrygdloven § 10-7 første ledd bokstavene a, c og d samt annet og tredje ledd](#)

Hvis barnet har behov for spesialutstyr som for eksempel spesialtastatur eller mus for å kunne betjene datamaskinen, kan dette søkes utprøvd og lånt via hjelpemiddelsentralen. Lokal ergo/ fysioterapeut kan bistå med vurdering og søknad. Les mer:

<https://www.nav.no/no/Person/Hjelpemidler/Hva+har+du+vansker+med/lese-og-skrive>

4. Tekniske hjelpemidler

Hjelpemidler søkes og lånes ut fra fylkets Hjelpemiddelsentral. Individuelle hjelpemidler til bruk i skolen kan tas med ved overgang til ny skole. Fastmontert utstyr og pedagogisk utstyr må finansieres over skolens budsjett

Folketrygdloven § 10.5-7 hjemler rett til

- "Hjelpemidler til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet" (inkl i barnehage og skole).
- "Hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering" (fritidshjelpemidler)

Les mer hos NAV: <https://www.nav.no/no/person/hjelpemidler/hva-har-du-vansker-med>

Her beskrives kort noen hjelpemiddeltyper:

4.1 Småhjelpemidler hjemme (eller på skolen?)

For eksempler kniv med vinklet skaft/ boksåpner til skolekjøkken, eller sklisikkert materiale til å legge under boka.

Hvis du har en varig funksjonsnedsettelse som medfører behov for småhjelpemidler kan du søke om et økonomisk tilskudd fra NAV. Tilskuddsordningen er ment å dekke de ekstrautgifter du har til rimelige tekniske hjelpemidler som ikke er en del av hjelpemiddelsentralens sortiment.

Du må søke skriftlig om tilskudd til rimelige hjelpemidler. Søknadsskjemaet finner du under «Skjema og søknad» til høyre i skjermbildet. Søknaden må beskrive funksjonsproblemene og gi en begrunnelse for hvorfor det er nødvendig med småhjelpemidler for å fungere i dagliglivet. Du må selv gå til innkjøp av produktene, og du kan søke nytt tilskudd etter fire år.

Lokal ergoterapeut/ fysioterapeut kan bistå med søknad (eller søk selv på nett).

Les mer: <https://www.nav.no/no/person/hjelpemidler/tjenester-og-produkter/hjelpemidler/tilskuddsordning-for-rimelige-hjelpemidler-smahjelpemidler>

Tilskuddet er ikke stort og i hovedsak bør det gå til barnets behov hjemme. Hvis barnet også trenger tilsvarende på skolen – må det kunne diskuteres som skolens ansvar. Jmfr punktet om gratis grunnskole opplæringsloven § 2-1 og § 2-15.

4.2 Ortopediske hjelpemidler

Ortopediske hjelpemidler omfatter ortoser, proteser, grepshjelpemidler. Legespesialist (ortoped/ fysikalskmedisin/ nevrologi) må begrunne og skrive søknad. Fastlege må henvise til spesialist.

For å få støtte til ortopediske hjelpemidler må du ha en varig (over to år) nedsatt funksjonsevne i armer, ben eller rygg. Hjelpemiddelet må være nødvendig for å opprettholde et alminnelig funksjonsnivå, og det må være rekvirert av godkjent spesialist.

Les mer:

<https://www.nav.no/no/Person/Hjelpemidler/Hvor+trenger+du+hjelp/Dagligliv+og+fritid/ortopediske-hjelpemidler>

4.3 Varmehjelpemidler

Med kuldegrader øker behovet for varme. Noen medisinske tilstander kan gi rett til spesielle varmhjelpemidler fra Hjelpemiddelsentralen. "Det kan gis stønad til hansker/votter, sko/sokker og såler med varmeelement dersom vedkommende pga sykdom har vesentlig og varig innskrenket alminnelig funksjonsevne

Les mer: <https://lovdata.no/nav/rundskriv/v7-10-07acd?q=varmehjelpemidler>

Les mer om hjelpemidler TRS sine sider: <https://www.sunnaas.no/fag-og-forskning/kompetansesentre-og-tjenester/trs-kompetansesenter-for-sjeldne-diagnoser/lover-rettigheter-og-tjenester/hjelpemidler-tilrettelegging-bil-og-bolig>

5. Regelverk for tilrettelegging i skolen for barn og unge med særskilte behov.

5.1 Skoleskyss

«Elevar som på grunn av funksjonshemming eller mellombels skade eller sjukdom har behov for skyss, har rett til det uavhengig av avstanden mellom heimen og opplæringsstaden. Elevar som har plass i skolefritidsordninga, jf. opplæringslova § 13-7, og som på grunn av funksjonshemming eller mellombels skade eller sjukdom har behov for skyss, har rett til skyss til og frå skolefritidsordninga. Retten omfattar ikkje skyss i skoleferiane. Retten til skyss gjeld uavhengig av avstanden mellom heimen og skolefritidsordninga.» [Opplæringsloven § 7-3](#)¹

Noen relevante lovtolkninger om skoleskyss finnes på Utdanningsdirektoratets sider, for eksempel disse:

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Skoleskyss/udir-2-2019-retten-til-skyss1/2.-nar-har-eleven-rett-pa-skoleskyss/2.4-funksjonshemming-eller-midlertidig-skade-eller-sjukdom/>

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Leksehjelp/Regelverk-for-skolefritidsordningen-SFO/Skyss-til-skolefritidsordningen/>

5.2 Utgifter til skoleturer, mm

Alle barn har rett og plikt til gratis offentlig grunnskoleopplæring, i følge opplæringsloven § 2-1 og § 2-15. Noen relevante lovfortolkninger finnes på Utdanningsdirektoratets sider:

”Det kan ikke kreves at elever eller foreldre skal dekke utgifter i forbindelse med grunnskoleopplæringen, eksempelvis utgifter til undervisningsmateriell, ekskursjoner eller leirskoleopphold som er en del av undervisningen”.

For eksempel hvis barnet må kjøres til skoletur fordi de ikke kan gå like langt som andre – eller må ha med seg spesialutstyr som må kjøres

<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Skoleskyss/Ansvar-for-transport-av-skiutstyr-for-elever-med-rett-til-skyss/>

5.3 Leirskole og evt behov for assistent.

Hvis skolen eller kommunen bestemmer at det skal gis leirskoleopphold, skal funksjonshemmede elever kunne delta på lik linje med funksjonsfriske. Kommunen/skolen må dekke kostnadene som er nødvendig for at de skal kunne delta, for eksempel til assistent.

Begrepet funksjonshemmet er ikke begrenset til fysisk skade eller sykdommer, og prinsippet må være at alle elever skal gis mulighet til å delta på leirskoleoppholdet.

Noen relevante lovfortolkninger finnes på Utdanningsdirektoratets sider:

<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Elever-med-sarskilte-behov/Leirskole-for-elever-med-funksjonshemming/>

Les mer om regelverk i skolen på TRS sine sider: <https://www.sunnaas.no/fag-og-forskning/kompetansesentre-og-tjenester/trs-kompetansesenter-for-sjeldne-diagnoser/lover-rettigheter-og-tjenester/skole-og-utdanning>